

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. DIONYSII || CARTHVSIANI, DE || DOCTRINA ET REGV-||lis
vitae Christianæ**

Dionysius <der Kartäuser>

Coloniae, 1577

VD16 D 1959

De pertinentibus ad mercatores, cæterosq[ue] venditores & emptores 25.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60177)

DE VITA CHRISTIAN. 239

in fidelitate quoque erga principem suum, in amore Dei, ac boni communis, in charitate & misericordia circa miserabiles personas prætractas, in prudētia circa negotia bellica, in fortitudine timorem excludēte, atq; audaciam refrēnante, in arduissimis causis: puta in prælijs, in iustitia & liberalitate, ac vera magnanimitate. Postremò constat ex ijs, quanta sit modò deformatio status ac vitæ militaris, & militum, militiarumq; virorum, in quibus pro præfatis virtutibus, libido, cupiditas, curiositas, pompa, superfluitas, & multiplex regnat ambitio, prout de hac materia in tractatulo de vita militum completiùs scripsi, vbi & ex revelationibus sanctæ Brigidæ recitavi exemplū notabile, de gloriosa remuneratione militis virtuosī, & de terribili condemnatione militis vitiosī: q̄ propter prolixitatem vitæ admodum omitto, quamvis satis aptum hic locum haberet.

De pertinentibus ad mercatores ceterosq; venditores & emptores
Artic. XXV.

Vani

Psal. 61.

Ani filij hominum, mendaces filij hominum in flatibus, ut decipiant ipsi de vanitate in id ipsum. In Psal.

REGVLA I.

Secundum leges humanas licitum est, vendendo atque emendo decipere, dummodo illud non fiat ultra mediam iusti pretij quantitatem: sed secundum legem diuinam non licet hoc. Lex nanque humana alium respicit finem, quam lex diuina, utpote pacificam hominum conuersationem adinuicem: & præstatur plebi communi, cuius maxima pars est plurimum imperfecta, cui omne iniustum prohiberi non valet: imò ad vitandâ mala peiora, permittuntur ei quedam mala minora, ut meretricium ac usura: non quòd approbet ea, sed quia non punit nec prohibet. Porro si ultra medietatem pretij iustificat deceptio notabiliter, impeditur hominum cohabitatio pacifica: ideo lex humana ad restitutionem compellit. Lex autem diuina omnem iniustitiam prohibet. Nam & ipse præceptor altissimus potens ac promptus est dare virtutem, & opem seu gratiam adimplendi omne, quod

Lex humana quid spectet.

DE V
quod iu
mo. H
tur æqu
conscien
seu reco
est passu
nis exp
tabile da
iustum p
certum a
sed in p
ne confi
medio, i
ferre ius
quam ve
tiones a

Fraud
datur
est & ini
tutione
dit in da
ximi, &
prohibet
vult fieri
de officij
tractibus
verum el

DE VITA CHRISTIAN. 241

quod iubet : quod facere nequit ho-
mo. Hinc si in contractibus nō serue-
tur æqualitas iustitiæ, tenetur in foro
conscientiæ ad restitutionem seu
seu recompensam ei, qui damnum
est passus, is qui plus habet, aut mi-
nus expōsuit, dummodò extet no-
tabile damnum: quod addo, quoniam
iustum pretium rerum non est semper
certum aut punctualiter determinatū,
sed in probabili hominū existimatio-
ne consistit, ita quòd paruus recessus a
medio, non videtur æqualitatem au-
ferre iustitiæ. Verū in hoc tã emptor,
quam venditor suas discutiant inten-
tiones ac conscientias.

REGVLA II.

FRaude uti ad hoc, quòd aliquid ven-
datur plus pretio iusto, illicitum
est & iniustum: & faciens hoc, ad resti-
tutionem adstringitur. Hoc enim ce-
dit in damnum, & deceptionem pro-
ximi, & est cōtra legem naturalē, quæ
prohibet alteri facere, quod quis non
vult fieri sibi. Hinc ait & Tullius libro
de officijs: Tollendum est à rerum con-
tractibus omne mendacium. Istud que
verum est, loquendo de iusto rei pretio

*Tob. 4.
Tullius,*

I secun-

secundum se Veruntamen si quis multum indigeat re alterius, & damnum alter incurrat carendo re sua, potest vendendo rem suam plus capere, quam valeat secundum se, non tamen plus quam valet sibi: & ita non nisi damnum suum, quod incurrit vendendo, debet recuperare plus accipiendo. Si autem non incurrit damnum, rem suam vendendo, & emptor multum indiget ea, non debet venditor superuendere eam. Item carius vendere, & vilius emere rem, quam valet. secundum se iniustum illicitumque consistit: attendenda tamen qualitate loci ac temporis, consideratis quoque labore & periculo venditoris aut emptoris transferentis venalia de loco ad locum, plus equidem valeat res vno loco vnoque tempore, quam alio loco ac tempore.

REGVLA III.

Venditio fit iniusta propter defectum rei venditæ. præsertim si venditor sciat rei suæ defectum: quem nescierit, non peccat eam vendendo tanquam non sit ita defectuosa. Attamen postquam cognouerit, tenetur emptori facere sui damni recompensam: vt si vendatur aurichalcum pro auro

H.
mul
num
est
uam
plus
mnu
lebet
atem
a ven
t ea,
eam
mere
iustū
imen
dera
endi
vena
m va
quam
defe
si ve
nem
endo
Atta
netur
ppen
a pro
auro

DE VITA CHRISTIAN. 243

auro, aut animal agrum pro sano, aut
minori mensura vtendo. Præterea si
venditor puter, rem suam viliores es-
se, quàm est, & emptor id sciat, videli-
cet quantum sit valens, tenetur hoc
venditori insinuare: alioqui emendo
deciperet venditorem. & ei restituere
teneretur.

REGVLA IIII.

Venditor tenetur emptori manife-
stare vitium seu defectum rei suæ
venalis: alias nanque daret emptori
occasionem damni, nihil diminuendo
de pretio propter vitium rei: vel occa-
sionem periculi, si propter vitium rei
vſus eius sit impeditus aut noxius: vt
si vendat domum ad casum disposi-
tam pro domo robusta, aut equum
tardum pro celeri. Porro si defectus
rei sit manifestus, vt si equus existat
monoculus, seu vſus rei quamuis non
sit utilis venditori, potest tamen alijs
utilis esse, & venditor subtrahit de pre-
tione quantum congruit, tunc non tene-
tur manifestare defectum rei venden-
do: quoniam emptor propter defectū
talem forsan plus quàm iustum est de
1 2 pretio

pretio conaretur subtrahere. Ideo venditor iustè potest suæ indemnitati confulere, vitium illud silendo. Istud doctores communiter dicunt. Nihilominus consultius salubriusque mihi videtur, etiam in hoc casu vitium huiusmodi pädere, imò necessarium hoc videtur, si emptor ex simplicitate aut in-
 experientia seu inaduertētia defectum rei non penset, & si venditor hoc ipsum perpendat.

REGVLA V.

Negotiatio, quæ ordinatur ad lucra, iustè vituperatur: quia propinqua est casui, & cupiditati deseruit, nec finem includit honestum. Veruntamen quoniam lucrum in sua ratione non includit illicitum aliquid, ideo potest ordinare ad finem laudabilem, vt ad suam & aliorum sustentationem, siue ad eleemosynarum largitionem. Hinc negotiatio non est simpliciter viciosa, imò sic licita esse valet, dummodò moderatum lucrum queratur, nec res carius, quam valet, vendatur, ipsumque lucrum expectatur non tanquam finis, sed vt stipendium laboris & sustentaculum vitus.

R E.

REGVLA VI.

Negotiatores, nisi sint multum timorati ac iusti in suis negotiationibus, varia & graua incidunt vitia, fraudes, mendacia, calliditates, periuria, intentiones peruersas, conatus damnabiles. Propter quod in Ecclesiastico scriptum est: Negotians difficile exiit à peccato. Generaliter quoque *Eccles. 16.* vendentes victualia & alia quæque humano vsui apta, atque artifices, nisi sint Deum timentes ac iusti in suis mercantijs, commutationibus, & artificijs, graues ac multas incidunt culpas: recedendo à mediopretij iusti: qui in vrbibus suis emunt à pauperioribus pannos, & consimilia, quæ alibi vendere volunt. Emunt, inquam, ea tam viliter sicut possunt, & alibi vendunt tam carè vt queunt. Conformiter, qui in venditione panum, bladorum, carniuum, piscium non seruant iustitiæ medium, & quærunt decipere proximum. Denique in hoc etiam quidam villani & simplices prorsus intimorati & imperiti in rebus paruis ac vilibus frequenter peccant enormiter, oua, caseum, butyrum, lac, olera, fructus vendendo sine respectu Dei tam carè vt

1 3 queunt

queunt, & cum admixtione falsitatis
& prauæ intentionis: Imò si possent,
multo plus conarentur lucrari in tali-
bus raliq̄ue modo, & habent animas
suas venales pro modico nummo.
Ideo de omnibus ijs, & vniuersis præ-
habitis prædicatores verbi cœlestis &
pastores seu illorum vicarij, populum
publicè ac priuatim prudenter, fre-
quenter, ardentè erudiant, vt vniuer-
si & singuli discant Deum toto corde
in omnibus & super omnia summè
incomparabiliter que timere, diligere,
venerari & quærete, & seipsos duntaxat
in Deo sinceriter ament. In ò hoc
consistit tota sacræ scripturæ do-
ctrina moralis, vt Deum propter se pu-
rè toto corde amemus, & nos ipsos in
Deo, ita vt omne quod impedit nos
Deo, à gratia, profectu & salute, peni-
tus fugiamus: & quidquid confert &
expedit nobis ad inhærendum DEO
plenariè amplectamur, hoc est, corre-
ptionem, correctiones, aspernationes,
injurias, persecutiones, infirmitates,
aduersitates, castigationes que corpo-
ris, abnegationem propriæ volunta-
tis, subiectionem, abiectionem, pau-
pertatem, patientiam, humilitatem
man-

*Sacræ scri-
pturæ do-
ctrina mora-
lis in quo
consistat.*

DE
manfu
entiam
cretior
cunctis
posita
riam &
tem fer
damus
cessant
cunse
mi

libr

H. DE VITA CHRISTIAN. 247

mansuetudinem, sobrietatem, obedi-
entiam. misericordiam. iustitiam, dis-
cretionem & charitatem. In ijs sicut in
cunctis diuitijs gloriemur, horum op-
posita detestemur, omnipotentis glo-
riam & honorem, vniuersorum salu-
tem feruentissimè affectemus, inten-
damus & procuremus totis viribus in-
cessanter ad laudem & gloriam incir-
cumscripibilis & supergloriosissi-
mi creatoris, qui est super om-
nia Deus sublimis & be-
nedictus,

D. Dionysij Carth.
librorum duorum de doctrina
& regulis vitæ Christia-
norum Finis.

14

D. DIO.